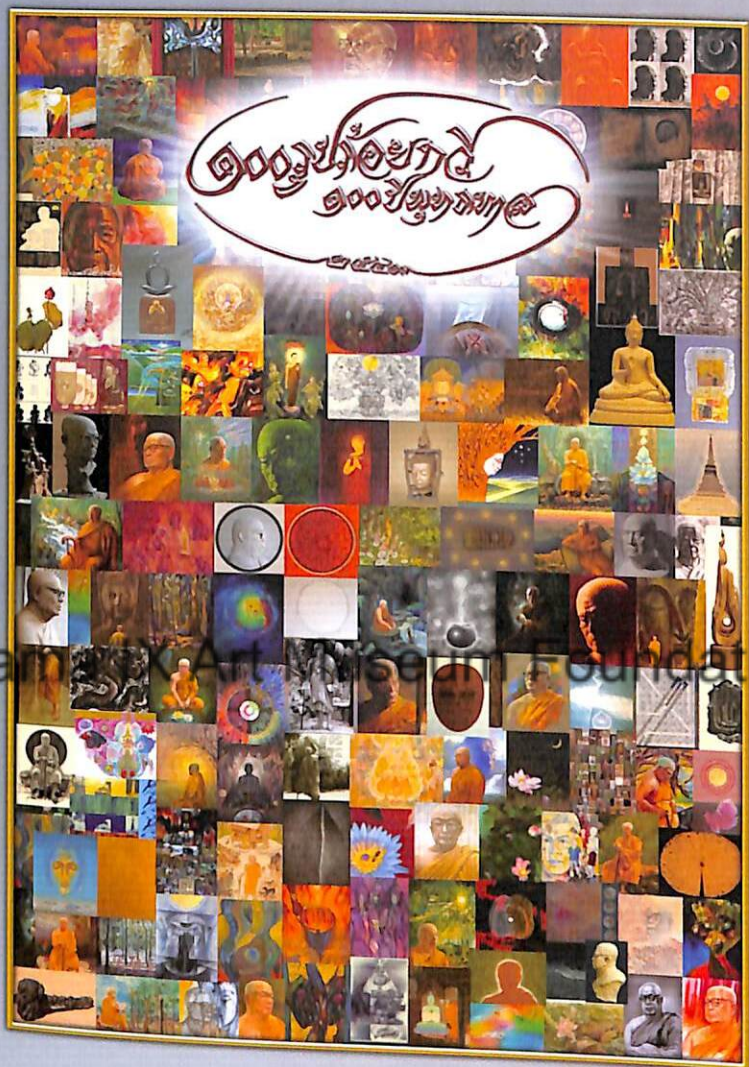

นิทรรศการ

๑๐๐ รูปร้อยแก้ว ๑๐๐ ปีพุทธทาส

๑๐๐ ร้อยกวี
๑๐๐ ปีพุทธกาล

ใจพุทธทาสเที่ยงแท้ พุทธธรรม
อิสรจากจักรวาลงำ ครอบไว้
ปณิธานมุ่งชี้นำ โลกมนุษย์
หลุดแอกทาสกิเลสใหม่ เพื่อได้วิเศษวิสัย

นิทรรศการ

๑๐๐ ร้อยกวี ๑๐๐ ปีพุทธทาส

นิทรรศการ ณ สวนโมกขพลาราม

ไชยา สุราษฎร์ธานี 20-31 พฤษภาคม 2549

- ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก 10-20 มิถุนายน 2549
- ณ สีสม แกลเลอรี กรุงเทพฯ 5-31 กรกฎาคม 2549
- ณ หอศิลป์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 11-25 สิงหาคม 2549
- ณ หอศิลป์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยขอนแก่น 4-20 กันยายน 2549
- ณ วัดชุมแสงศรีวนาราม อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี 1-8 ตุลาคม 2549
- ณ งานประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี 15-25 ตุลาคม 2549
- ณ พิพิธภัณฑ์ไทหัวจังหวัดภูเก็ต 5-20 พฤศจิกายน 2549
- ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา จังหวัดสงขลา 10-25 ธันวาคม 2549

พุทธทาส

.....
 พุทธทาสนามท่านปานขุนเขา
 ทว่าเบาสบายอย่างว่างน้าหนัก
 และตัวตนของท่านนั้นใหญ่นัก
 ใหญ่ด้วยหลักให้สละละตัวตน
 เราต้องรอไม่นานเป็นร้อยปี
 จึงจะมีคนอย่างนี้เกิดสักคน
 อาจร้อยปีพันปีมีสักคน
 อยู่ในโลกแต่หลุดพ้นจากโลกไป
 อยู่ในโลกและได้เข้าใจโลก
 อยู่เหนือโลกเหนืออสุภะเหนืออุคคสมัย
 จดประทับธรรมกระจ่างที่กลางใจ
 สว่างไสวสะอาดภพสงบบาม
 ควรยินดีที่ได้เกิดเป็นมนุษย์
 ได้พบพุทธศาสนาแพรวพระแก้วสาม
 ได้ฟังธรรมจากสวนโมกขพลาราม
 ได้เดินตามรอยพระอรหันมรรค
 “พุทธทาส” นามท่านปานขุนเขา
 ทว่าเบาสบายอย่างว่างน้าหนัก
 และตัวตนของท่านนั้นใหญ่นัก
 ใหญ่ด้วยหลักให้สละละตัวตน

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

พระอาทิตย์ส่องแสงส่องไปทั่วทุกทิศ
 น้หาดลให้ธรรมชยต์และสัจจร้อยสิบสองด้วยธรรม
 พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้แจ้งพระสัจธรรมด้วยพระสติ
 ทรงเป็นแสงส่องไปทั่วทุกทิศ
 พระอาทิตย์ พระพุทธเจ้าเป็นแสงส่องทั่วทุกทิศ
 ทรงเป็นแสงส่องไปทั่วทุกทิศ
 พระอาทิตย์ พระพุทธเจ้าเป็นแสงส่องทั่วทุกทิศ
 ทรงเป็นแสงส่องไปทั่วทุกทิศ

ขอกราบพระรัตนตรัย
 อ. ป. ๑๐๐ ร้อยปี
 ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ประวัติและงานโดยย่อ ของ ท่านพุทธทาสภิกขุ

อรุณ เวชสุวรรณ เรียบเรียง

(สำหรับพิมพ์เผยแพร่ในงาน “๑๐๐ รูป ร้อยกวี ๑๐๐ ปี พุทธทาส”)

ท่านพุทธทาสภิกขุเกิดที่บ้านกลาง ในตลาดพุมเรียง อำเภอพุมเรียง จังหวัดไชยา เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๘ (จังหวัดไชยาเพิ่งได้รับพระราชทานนามใหม่จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๘) หลังท่านพุทธทาสเกิดได้ ๙ ปี จึงต้องใช้ชื่อจังหวัดว่าเกิดที่จังหวัดไชยา และในสมัยนั้นอำเภอไชยายังมีชื่อว่าอำเภอพุมเรียง) ท่านพุทธทาส มีชื่อเดิมว่า **เงื่อม** หรือ **เงื่อม** (หมายถึงหน่วยแรก) นามสกุล พานิช มีบิดาชื่อ **เซียง** มารดาชื่อ **เคลื่อน** มีน้องสองคนเป็นชายชื่อ **ยี่เกย** (หมายถึงหน่วยที่สอง ยี่ = ๒) เป็นหญิงชื่อ **กิมฮ้อย** (กิม-เพ็งเพิ่มเติมในภายหลัง) อยู่ในตระกูลพ่อค้า เมื่อทางราชการมีพระราชบัญญัตินามสกุล เจ้าหน้าที่ในจังหวัดไชยาจึงให้ใช้นามสกุล **พานิช** อันหมายถึงผู้ทำการค้า

บิดาของท่านพุทธทาสมีเชื้อสายจีน (มารดามีเชื้อสายขุนนางหัวเมือง) จึงประกอบกิจการค้าขาย ตามแบบคนจีนโดยทั่วไป กิจการค้าชื่อร้าน **“ไชยาพานิช”** มีการขายของตั้งแต่ ของชำประเภทข้าวสาร อาหารแห้ง ยารักษาโรค จนกระทั่งหนังสือ บิดาของท่านพุทธทาสมีความสามารถในการเขียนบทกวีและเป็นช่างไม้ ปู่ของท่านมีความสามารถในการเขียนภาพ ท่านเคยเล่าไว้ว่าปู่ของท่านมีความสามารถในการเขียนภาพบนกระจก อันเป็นศิลปะที่เคยนิยมกันอยู่ในสมัยหนึ่ง ความสามารถของบรรพบุรุษของท่านล้วนมีอิทธิพลต่อท่านในภายหลังเป็นอย่างมาก

ท่านพุทธทาสได้รับการศึกษาตามแบบโบราณที่รัฐเพิ่งเข้ามาจัดการศึกษาให้กับราษฎรในสมัยแรกๆ ที่มีพระราชบัญญัติการศึกษา คือแบบโบราณผสมกับสมัยใหม่ มารดาของท่านได้นำไปฝากตัวให้เป็นเด็กวัดที่วัดใหม่ พุมเรียง หรือวัดพุมเรียงในปัจจุบัน ด้วยว่าวัดนี้เคยมีบรรพบุรุษเป็นเจ้าอาวาสมาก่อน เพื่อการศึกษาตามแบบโบราณ จากนั้นได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดโพธาราม (โพธิพิทยากร) ซึ่งอยู่ใกล้บ้าน เมื่อจบระดับประถมศึกษา ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสภารังษิโย อันเป็นโรงเรียนที่ **คุณชื่น ศรีราษฎร์** ศึกษาดิิดเจ้าเมืองไชยาสร้าง (อุทิศให้หลานที่ชื่อสารก) เป็นโรงเรียนตัวอย่างของเมืองไชยาในสมัยนั้น จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ อันเป็นชั้นสูงสุด เพราะในสมัยที่ ท่านพุทธทาสกำลังเรียนในระดับมัธยมอยู่นั้น ศูนย์กลางของความเจริญของเมืองไชยาได้ย้าย ไปอยู่ที่ตลาดบ้านคอน และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติและงานโดยย่อ
ของ ท่านพุทธทาสภิกขุ

ในเวลาต่อมา ถ้าหากจะเรียนให้จบชั้นสูงสุดในจังหวัดคือจบ ม.๖ ต้องไปเรียนตัวเมืองสุราษฎร์ธานี (ตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานีในปัจจุบัน) ท่านพุทธทาสจึงได้จบแค่ ม.๓ ส่วนน้องชายของท่านคือ **นายยี่เกย** ได้เรียนจบที่ไชยาแล้วจบเป็นเนรไปเรียนต่อจนจบ ม.๖ ที่ตัวเมืองสุราษฎร์ธานี จากนั้นเมื่อเลิกจากสามเนรแล้วมารดาได้ส่งให้ไปเรียนต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ที่กรุงเทพฯ จนจบ ม.๘ และเข้าเรียนต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามลำดับ

มูลเหตุอีกอย่างหนึ่งที่ท่านพุทธทาสไม่ได้เรียนต่อคือ บิดาของท่านได้เสียชีวิตลง ท่านต้องดูแลกิจการร้านค้าแทนบิดาจนกระทั่งอายุครบบรรพชาของท่านพุทธทาสเป็นผู้เคร่งครัดในการปฏิบัติธรรมได้ให้ท่านบวชที่วัดอุบล (ปัจจุบันนี้เป็นวัดร้าง แต่โบสถ์ที่ท่านบวชยังมีอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม) วัดอุบลนี้อยู่ติดกับวัดใหม่พุ่มเรียง เมื่อบวชแล้วก็มาจำพรรษาที่วัดใหม่พุ่มเรียง ศึกษาพระธรรมวินัย เป็นนักเทศน์มีความเพียรพยายามและความสามารถของท่าน จึงได้ไปขอรับรองต่อ **แม่เคลื่อน พานิช** โยมมารดาของท่านให้ท่านได้บวชเป็นพระต่อไป ประจวบกับเวลานั้น นายยี่เกยผู้เป็นน้องชาย ได้กลับบ้านที่ไชยาในระยะที่บิดาได้ไปตรวจเยี่ยม พระผู้ใหญ่ได้ไปขอรับรองต่อนายยี่เกยว่าอยากให้ท่านพุทธทาสได้อยู่เป็นพระต่อไป นายยี่เกยจึงเสียสละการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มาดูแลกิจการร้านไชยาพานิชแทนพี่ชาย และต่อมาได้ช่วยกันก่อตั้งคณะธรรมทาน ตั้งสวนโมกขพลาราม ก่อตั้งหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา รายไตรมาส (๓ เดือน ออก ๑ เล่ม) ตั้งโรงเรียนพุทธนิคมโรงเรียนมิชชันนารีทางพุทธศาสนา ตั้งธรรมทานมูลนิธิ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น **นายธรรมทาส พานิช** ตามสมัยราชนิยม (สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม) นายธรรมทาส เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในงานเผยแผ่ธรรมของท่านพุทธทาส นายธรรมทาสเป็นนักปฏิบัติธรรมในเพศฆราวาส ทำงานในลักษณะผู้ปิดทองหลังพระเป็นบรรณาธิการหนังสือเล่ม - หนังสือพิมพ์เป็นเวลาถึง ๖๐ ปีเศษ ท่านถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ สิริรวมอายุได้ ๘๓ ปี ทำงานด้านหนังสือตลอดมาเพื่องพุทธศาสนาเมื่ออายุครบ ๘๐ ปี

นายเลียง พานิช อาของท่านพุทธทาสซึ่งเคยบวชอยู่ที่วัดปทุมคงคา กรุงเทพฯ ได้สนับสนุนให้ท่านพุทธทาสไปเรียนบาลีที่กรุงเทพฯ ท่านจึงไปศึกษาที่กรุงเทพฯ พักอยู่กับ **พระมหากลั่น ปิยทัสสี** ชาวไชยาด้วยกัน ที่วัดปทุมคงคา สอบได้นักธรรมชั้นเอก และได้เปรียญ ๓ ประโยคและไม่ได้เรียนต่อเพื่อสอบให้ได้ประโยคสูงๆ อีก จากนั้น ท่านได้ศึกษาภาษาอังกฤษอ่านหนังสือเกี่ยวกับกิจการพุทธศาสนาในต่างประเทศทำให้ท่านมุ่งไปในทางปฏิบัติธรรมและเผยแผ่ธรรมอันน่าจะตรงตามพุทธประสงค์ไม่ไว้

เรียนตามประเพณี และการปฏิบัติที่ย่อหย่อนดังในสมัยนั้น ท่านจึงเดินทางกลับอำเภอไชยาและก่อตั้งสำนักปฏิบัติธรรม สวนโมกขพลาราม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕ ออกหนังสือพิมพ์ราย ๓ เดือน ชื่อ **พุทธศาสนา** (ภาษาบาลีใช้ ส) ทำงานเผยแผ่ธรรมร่วมกับน้องชายผู้เสียสละ ทำให้งานของท่านได้รับความสนใจควบคู่กับการปฏิบัติ ที่เคร่งครัด ท่านได้ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงค่านิยมผิดๆ ของชาวพุทธ และริเริ่ม สิ่งใหม่ๆ ในพุทธศาสนา เช่นการแสดงธรรมด้วยการปาฐกถา การพิมพ์ หนังสือธรรมะให้แพร่หลาย การใช้อุปกรณ์โสตทัศน วัสดุมาช่วยในการเผยแผ่พุทธศาสนา การใช้ศิลปะมาช่วยในการเผยแผ่พุทธศาสนา ท่านสนใจงานกวี งานกวีชิ้นแรก ที่จารึกไว้ที่บ่อน้ำในสวนโมกข์นั้นไพเราะมาก งานศิลปะนั้นแม้การออกแบบหัวหนังสือพุทธศาสนาของท่านก็เป็นผู้คิดขึ้นเอง และภาพศิลปะสมัยใหม่ ในโรงมหรสพทางวิทยุณที่สวนโมกข์ปัจจุบัน ท่านก็ได้ใช้ศิลปะสมัยใหม่ ศิลปะไทยโบราณ (จิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์ตามโบราณ) ท่านก็นำมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ธรรม ซึ่งเกี่ยวกับศิลปะนี้ท่านมีทัศนะ(จาก น.ส.พ. พุทธศาสนา ปีที่ ๖๗ เล่ม ๔ พ.ศ. ๒๕๔๓) ท่านกล่าวไว้ว่า

“ศิลปะนั้นเป็นเครื่องแสดงความก้าวหน้าของมนุษย์ที่มีสติปัญญา ความมุ่งหมายของศิลปะก็คือ จะให้เกิดความรัก ความพอใจในสิ่งที่เป็นที่พึงพอใจ ความงาม ความสงบเย็น ความหมายของศิลปะแต่เดิมนั้นต้องการจะให้ใจหลุดจากความร้อน หรือให้สะอาดจากความสกปรกและให้เยือกเย็นเป็นสุข ความหมายของศิลปะมันมีอยู่อย่างนี้มาตั้งแต่ที่แรก คนเขาจึงต้องการสิ่งที่เรียกว่าศิลปะและอย่างน้อยมันก็ทำให้คนฉลาดตรงที่ว่าต้องประคองประคองด้วยสติปัญญา เมื่อคนมีสติปัญญาแล้วก็สามารถทำประโยชน์ต่างๆ นานาได้ทุกชนิด ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่มีความหมาย”

ท่านยังได้กล่าวถึงพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ให้แสดงธรรมอย่างมีศิลปะ คือองคฺมาในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในเบื้องปลาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระองค์ก็ยกย่อง ศิลปะ (คือองคฺมา) นอกจากงานศิลปะแล้วท่านพุทธทาสยังสนใจด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา เปรียบเทียบทุกศาสนา และหลักธรรมของพุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน นอกจากการแปลคัมภีร์พระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาทออกมาเป็นหมวดหมู่ เช่น **พุทธประวัติจากพระโอษฐ์, ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์, อริยสัจจากพระโอษฐ์** เป็นต้นแล้ว ท่านยังได้แปลหลักธรรมฝ่ายมหายานของจีน เช่น **สูตรเว่ยลั่ก** และ **คำสอนฮวงโป** จากต้นฉบับภาษาอังกฤเป็นภาษาไทยด้วย งานเผยแผ่ธรรมของท่าน นอกจากงานเทศนาปาฐกถาตามสถานที่ต่างๆ ที่นำมาพิมพ์เป็นหนังสือแล้ว ยังมีงานเขียนกระจัดกระจายอยู่มาก งานเขียนที่รวมพิมพ์เป็นเล่ม เช่น **ขุมมูมเรื่องสั้น, ขุมมูมเรื่องยาว, ขุมมูมข้อคิดอิสระ, ขุมมูมอภิสิทธิ์ชีวิตกาลพจน์, ขุมมูมบทประพันธ์ของสิริวิลาส** (สิริวิลาสเป็นนามปากกาของท่าน)

งานหนังสือของท่านมีแพร่หลายทั่วไป มีการแปลเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา หนังสือของท่านใช้ศึกษากันในมหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่มีการสอนวิชาศาสนาสาธกมีการแปลเป็นภาษาอังกฤษถึง ๑๔๐ เล่ม ภาษาฝรั่งเศส ๑๕ เล่ม เป็นภาษาเยอรมัน ๘ เล่ม และยังมีแปลเป็นภาษาอื่นๆ ในเอเชียอีก เช่น จีน อินเดีย เวียดนาม และ คาบาค็อก หนังสือของท่านไม่ได้สงวนลิขสิทธิ์ แต่มีข้อแม้ว่าผู้ใดจัดพิมพ์จะต้องขออนุญาตต่อกรรมการมูลนิธิ-โซยา ต้องมอบหนังสือให้มูลนิธิ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ ยกเว้นบางเรื่องที่มีมูลนิธิจะต้องจัดพิมพ์เองเพื่อความถูกต้องเสียก่อน อันที่จริงเรื่องลิขสิทธิ์นั้นตามหลักกฎหมายสากลและกฎหมายไทยสงวนไว้ได้แค่ ๕๐ ปีเท่านั้น เมื่อเสียชีวิตครบ ๕๐ ปีก็จะเป็น งานสาธารณะ ท่านจึงไม่สงวนลิขสิทธิ์แต่ให้ทางกรรมการมูลนิธิดูแลเพื่อความถูกต้องเรียบร้อยตลอดมา

ท่านพุทธทาสได้มรณภาพที่สวนโมกขพลารามเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ สิริรวมอายุ ๘๗ ปี บวชในพระพุทธศาสนาได้ ๖๗ พรรษา สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติงานของท่านหาอ่านได้จากหนังสือ **สวนโมกข์-เมืองโซยา และ พุทธทาสภิกขุ** โดย **อรุณ เวทสุวรรณ** ผู้รวบรวม (พิมพ์ครั้งแรกที่สำนักพิมพ์คลังวิทยา พ.ศ. ๒๕๑๑) อีกเรื่องหนึ่งชื่อ **บทบาทของนักเผยแผ่พุทธศาสนาในสังคมไทย** โดย **อรุณ เวทสุวรรณ** (พิมพ์ครั้งแรกที่สำนักพิมพ์แพร่วิทยา พ.ศ. ๒๕๑๔) นอกจากนั้นยังมีเรื่อง **เล่าไว้เมื่อวัยสนธยา** โดย **พระประชาปสันนัมโม** เป็นผู้ตีพิมพ์ในมูลนิธิโกมล คีมทอง จัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ มีแพร่หลายตามห้องสมุดทั่วไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นปีที่ท่านพุทธทาสอายุครบ ๑๐๐ ปี องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติประกาศยกย่องให้ท่านพุทธทาสเป็น ๑ ใน ๖๓ บุคคลสำคัญของโลก ท่านเป็นนักการศาสนาที่มีความคิดเป็นสากลไม่คับแคบโดยท่านสรุปปณิธานของท่านไว้ ๓ ประการคือ

๑. การเข้าถึงหัวใจ ของศาสนาของตน
 ๒. การทำความเข้าใจระหว่างศาสนา
 ๓. การออกมาเสียจากอำนาจวัตถุนิยม
- ท่านยังได้อธิบายไว้ว่า การรักผู้อื่นคือหัวใจของทุกศาสนา คำสอนของท่านเป็นคำสอนที่มีหลักฐานหรือมาตรฐานจากพระไตรปิฎกเป็นการตีความพระไตรปิฎกและพระพุทธวจนะอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ไม่ชักนำให้คนหลงงมงายในสิ่งที่ไม่เป็นเหตุเป็นผล ท่านสามารถศึกษางานของท่านพุทธทาสได้จากหนังสือของท่านที่มีแพร่หลายโดยทั่วไป หรือศึกษาได้ทางอินเทอร์เน็ต พุทธทาส-สวนโมกข์ ที่ <http://www.suanmokkn.org> เป็นภาษาอังกฤษ หรือค้นคว้าได้ที่ <http://www.manchusree.org>

เว็บไซต์นี้ได้รวบรวมซีดีและเทปธรรมะประมาณ ๒๐๐ ชั่วโมงที่ท่านสามารถรับฟังได้ โดยคอมพิวเตอร์ของท่านต้องเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ด้วยความเร็วไม่น้อยกว่า 28.2 kps มี sound card และ ลำโพง และมี program RealPlayer version 5.0 หรือใหม่กว่าท่านสามารถ download ได้ที่ <http://www.real.com> หรือใช้ netscape Communicator 4.5 หรือใหม่กว่า ท่านสามารถ download ได้ที่ <http://www.netscape.com> นอกจากนี้แล้วยังมีรายละเอียดของเทปธรรมะส่วนหนึ่งที่ท่านพุทธทาสบรรยายรวม ๕๘๗ ชุด/เรื่อง ๑,๘๖๘ ม้วนเทปและหนังสือธรรมโฆษณ์ที่ได้จัดพิมพ์แล้วจนถึงครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาลของท่านในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๑๐๐ เล่มพอดี

เกี่ยวกับงานเผยแผ่พุทธศาสนาของท่านพุทธทาสนั้น ก่อนท่านมรณภาพท่านได้เขียนบทประพันธ์ไว้บทหนึ่งว่า

พุทธทาส จักอยู่ไป ไม่มีตาย	แม้ร่างกาย จะดับไป ไม่พึงเสียด
ร่างกายเป็น ร่างกายไป ไม่ล่าเหยียด	นั่นเป็นเพียง สิ่งเปลี่ยนไป ในเวลา
พุทธทาส คงอยู่ไป ไม่มีตาย	ถึงก็ร้าย ก็อยู่ คู่ศาสนา
สมกับมอบ กายใจ ไว้มา	ตามบัญชา องค์พระพุทธ ไม่หยุตเลย
พุทธทาส ยังอยู่ไป ไม่มีตาย	อยู่รับใช้ เพื่อนมนุษย์ ไม่หยุตเลย
ด้วยธรรมโฆษณ์ ตามที่วาง ไว้อย่างเคย	โอ้เพื่อนเอ๋ย มองเห็นไหม อะไรตาย
แม้ฉันตาย กายกลับ ไปหมดแล้ว	แต่เสียงสั่ง ยังแจ้ว แว่วหูสหาย
ว่าเคยพลอด กันอย่างไร ไม่เสื่อมคลาย	ก็เหมือนฉัน ไม่ตาย กายธรรมยัง
ทำกับฉัน อย่างกระฉับ ยังไม่ตาย	ยังอยู่กับ ท่านทั้งหลาย อย่างหนหลัง
มีอะไร มาเขี่ยได้ ให้กินฟัง	เหมือนฉันนั่ง ร่วมด้วย ช่วยชี้แจง
ทำกับฉัน อย่างกระฉับ ไม่ตายเกิด	ย่อมจะเกิด ผลสนอง หลายแขนง
ทุกวันนี้ค สันทนา อย่าเลิกแล้ง	ทำให้แจ้ง ที่สุดได้ เลิกตายกัน

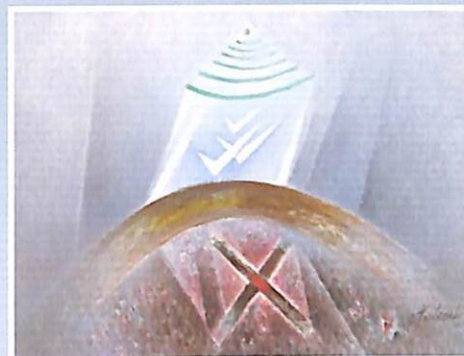
พุทธทาส อินทปัญโญ

๑๐๐ ปี ร้อยกวี
๑๐๐ ปี ขุนช้างขุนแผน

Rama IX Art Museum Foundation

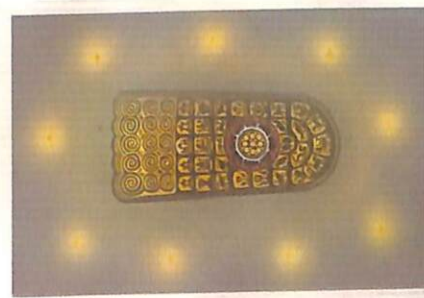
๑๐๐ ปี ร้อยกวี
๑๐๐ ปี ขุนช้างขุนแผน

ชื่อผลงาน สามภพ
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๖๐ x ๘๐ เซนติเมตร
ศิลปิน สวัสดิ์ ตันติสุข

ชื่อผลงาน ดอกเบญจของชาตาน
เทคนิค เกรียงบนกระดาษ
ขนาด ๔๐ x ๖๐ เซนติเมตร
ศิลปิน อังคาร กัลยาณพงษ์

ชื่อผลงาน พระพุทธรบาท
เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้ (Wood cut)
ขนาด ๖๐ x ๘๐ เซนติเมตร
ศิลปิน ประหยัด พงษ์คำ

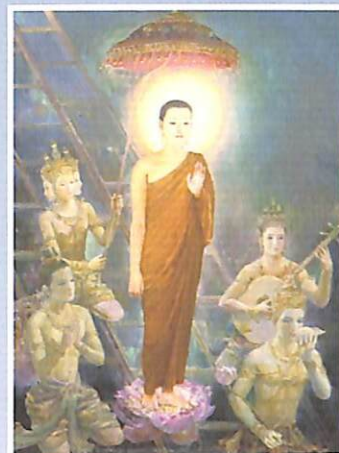
ชื่อผลงาน **บุญญา**
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๗๕ x ๙๐ เซนติเมตร
ศิลปิน **ประเทือง เอมเจริญ**

ชื่อผลงาน **ธรรม**
เทคนิค ภาพพิมพ์แกะไม้ (Wood cut)
ขนาด ๔๐ x ๔๐ เซนติเมตร
ศิลปิน **อินสนธิ วงศ์สาม**

ชื่อผลงาน **เส้นทางธรรม**
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๕๑ x ๗๑ เซนติเมตร
ศิลปิน **พิชัย นีรันตร์**

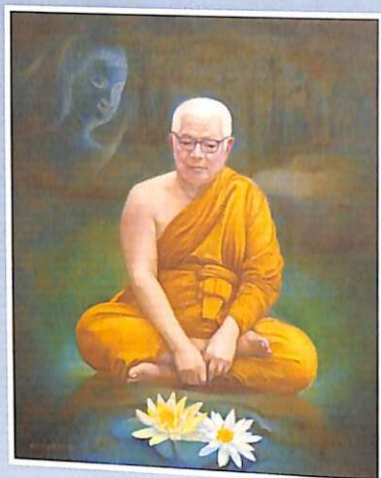
ชื่อผลงาน **เสด็จจากดาวดึงส์**
เทคนิค Re print (ผลงานจำลอง)
ขนาด ๒๕ x ๓๕ เซนติเมตร
ศิลปิน **จักรพันธ์ โปษยกฤต**

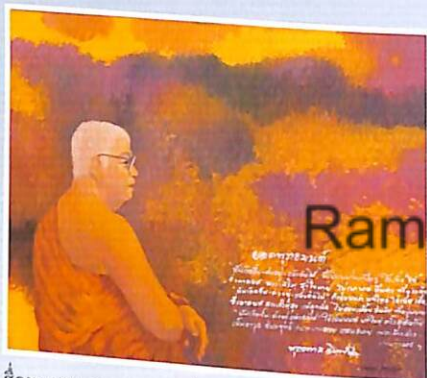
ชื่อผลงาน **ฉลองพุทธทาส ๑๐๐ ปี**
เทคนิค ไม้
ขนาด ๕๒ x ๘๐ เซนติเมตร
ศิลปิน **กมล ทัศนาญชลี**

ชื่อผลงาน **วัด**
เทคนิค สีน้ำบนกระดาษ
ขนาด ๓๑ x ๕๓ เซนติเมตร
ศิลปิน **อารีย์ สุทธิพันธ์**

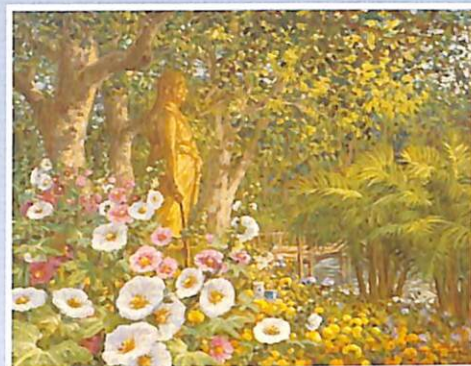
ชื่อผลงาน พุทธทาส เฟื่องธรรม
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน ถาวรัตน์ อูปอินทร์

ชื่อผลงาน ยอดพุทธมนต์
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน จุฑา บุญสวน

ชื่อผลงาน น้ำจะท่วมฟ้า ปลาจะกินดาว
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน เกษียร สีทริศาสตร์

ชื่อผลงาน พุทธทาส พุทธธรรม
เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน สัจจ บุญอึ้ง

ชื่อผลงาน พุทธทาส ปราณีทางธรรม
เทคนิค สีดินสอบนกระดาษ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน ไพโรจน์ สโมสร

ชื่อผลงาน ธรรมจักขุ
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๒๐ เซนติเมตร
ศิลปิน แนบ สดธิพันธ์

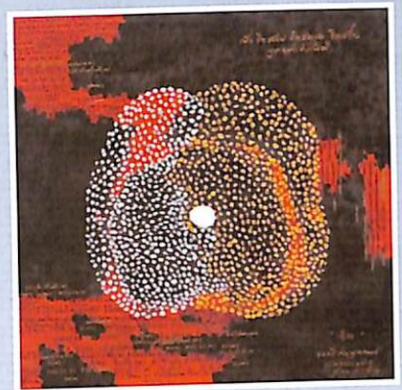
ชื่อผลงาน ต้นไม้พุทธทาส
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๑๐๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน ช่าง มุสพินิจ

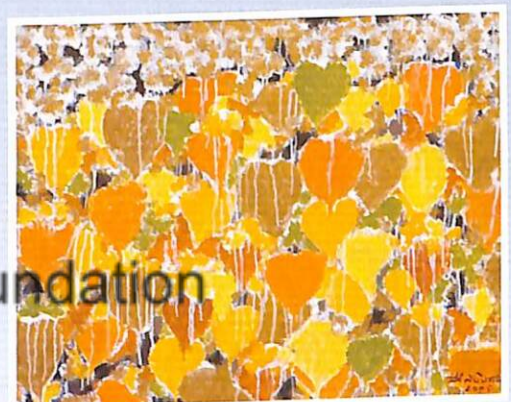
ชื่อผลงาน พุทธปัญญา
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน หวัง ชี ชิง

ชื่อผลงาน สภาวะธรรม
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน พัทธกัญญ์ ปิยะพงษ์

ชื่อผลงาน พลังแห่งความดีงาม
เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ
ขนาด ๘๐ x ๘๐ เซนติเมตร
ศิลปิน สุเทพ สังข์เพชร

ชื่อผลงาน โพธิ์ทอง
เทคนิค สีอะคริลิกบนผ้าใบ
ขนาด ๘๓ x ๑๐๐ เซนติเมตร
ศิลปิน ไมตรี ลิ้มปัทมา

ชื่อผลงาน พระผู้บริสุทธิ์
เทคนิค ห่อเรซิน
ขนาด ๔๕ x ๔๕ x ๖๐ เซนติเมตร
ศิลปิน ยอดชาย เมฆสุวรรณ